

Burenplicht & Afmelden

Het elkaar bijstaan bij nood en dood door bewoners van het dorp, stad of gedeelte daarvan.

De begrafenis van ds. Franciscus Gerardus van Binsbergen [1949-1958][bron [Foestrumer Archief](#)]

En een belangrijk onderdeel daarvan was de hulp en zorg als er iemand was overleden.

In [noord-oost] Fryslân waren de zes naaste buren van de overledene verplicht om alles rondom het overlijden en de begrafenis te regelen. De twee directe buren gingen in het dorp 'leedzeggen' en moesten aangifte van overlijden doen op het gemeentehuis. Voor Westergeest was dat te in Kollum.

'Afmelden' werd dat ook wel genoemd. Uiteraard ging dat met respect en werd het zondagse pak daarvoor aangetrokken.

Tijdens de begrafenis droegen de naaste buren de kist met de overledene en was één van hen de bode. Met een verplichte hoge zwarte hoed, die kennelijk ook rouleerde. Een hoed die niet iedere bode paste, met alle gevolgen van dien..

In een hechte, 'dichtbevolkte' gemeenschap hoefde de burenplicht geen problemen op te leveren, maar buiten de dorpen liep het niet altijd even soepel.

Ten noorden van Westergeest was veel bouwgrond met bouwboeren die 'losse arbeiders' inhuurden. Vaak was âlde Maaie [12 mei] een dag waarop deze arbeiders ook nog van boer wisselden. Het gevolg was dat er niet een echt hechte gemeenschap ontstond en het verantwoordelijkheidsbesef m.b.t. de burenplicht kwijnde.

Het verhaal gaat dat sommige boeren niet [meer] met de burenplicht wilden meewerken en sommige overlijdensberichten werden overijld en in haast 'afgewerkt'.

Soms werd de 'afmelding' gedaan met de werkkleding nog aan.

Burenplicht kende vaste regels en kwam, naast [noord-oost] Fryslân ook elders voor. In verschillende varianten.

"In tegenstelling tot de opvatting dat de burenplicht ongeschreven tradities zijn, staat het feit dat er regels uit de late middeleeuwen zijn overgeleverd die ook strafbepalingen bevatten. Wie tegen de burenplicht zondigt, wordt ook nu nog als het ware doodverklaard en uitgestoten

[rechtszaak Hengelo, 1960]. De burenplicht is vaak sterk geïdealiseerd als uiting van warme menselijkheid en vorm van praktisch christendom, maar J.A.Bakker [1950] stelde vast dat de burenplicht niet op naastenliefde berust, maar op het beginsel: voor wat hoort wat, veroorzaakt door de omstandigheden waaronder men in dorpen en buurtschappen leefde [burenplicht kwam in de 18e eeuw ook nog in steden voor]. De na de Tweede Wereldoorlog nog bestaande burenplicht is doorgaans georganiseerd en men beschikt over een reglement [buurtboekje]”

Bronnen:

- [Oosthoek Encyclopedie](#)
- Encyclopedie van Friesland
- 1000 jaar Friese Wouden, deel 18
- [Foestrum](#), Ybele Steenstra, 2012 – ISBN 978-90-9027204-7